

Jobpatruljens evalueringsrapport 2013

Ref. Kasper Tolstrup Andersen
August 2013

Indhold

1. Indledning.....	3
1.1. Mål for Jobpatruljen 2013	3
1.2. Nye indsatsområder – Jobpatruljen på Skolebesøg	3
2. Resultater fra Jobpatruljen.....	4
2.1. Arbejdstid.....	5
2.2. Løn	6
2.3. Arbejdsmiljø	7
2.4. Arbejdsskader.....	7
2.5. Sygdom	7
2.6. Alkohol.....	8
2.7. Problemer og opfølgning.....	9
3. Branchesammenligninger	10
4. Presseomtale.....	13

1. Indledning

Jobpatruljens sommerkampagne er ovre for 2013. Denne rapport er en opgørelse over de resultater Jobpatruljen nåede i løbet af sommeren. Det er ligeledes en statusrapport for, hvordan de unge har det på det danske arbejdsmarked. Sidste års store historie var at Jobpatruljen kunne påvise, at de unges rettigheder ved sygdom blev overtrådt i stor stil. Der var samtidig en klar tendens til færre virkelig grove sager – selvom vi stadig stødte på dem. Til gengæld fandt vi en stigning i de *sædvanlige overtrædelser*; de unge arbejder for lang tid og slæber for meget. Før vi gik i gang med de første besøg, var det selvfølgelig spændende om årets besøg vil vise en ny tendens eller nye udviklinger i gamle tendenser.

Som noget nyt har vi sat vores dataindsamling til at kunne se på forskellige brancher. Det giver os mulighed for at gå endnu mere i dybden, med de informationer vi samler sammen. Formålet er blandt andet også, at vi fremadrettet kan målrette vores oplysningsindsats over for specifikke brancher, hvor vi kan se, der er særligt brug for det.

Vi har i år arbejdet hen imod at kunne køre den største Jobpatrulje nogensinde. Det betyder, at vi ville fokusere på at yde den største oplysningsindsats over for unge i alderen 13-18 år. Ud fra sidste års resultater stiller vi skarpt på at afklare, hvor mange af de *sædvanlige overtrædelser* de unge rent faktisk oplever på deres arbejde. Sidste år fandt vi noget overraskende, at der var overtrædelser i næsten halvdelen af alle ansættelser. Vi vil gerne afklare, om den tendens er gældende igen i år, og om nogen brancher er mere udsatte end andre.

1.1. Mål for Jobpatruljen 2013

Jobpatruljen har nydt stor opbakning i løbet af planlægningsfasen. De lokale koordinatore har været dygtige til at bygge videre på sidste års erfaringer, og optakten til årets Jobpatrulje lovede godt. Derfor var målsætningen at nå 2.500 samtaler med unge.

Jobpatruljen er fortsat et projekt drevet af frivillige. Alle der har en interesse i at give de nye på arbejdsmarkedet en god oplevelse og lære dem om regler og love, er velkommen i Jobpatruljen. Derfor er målet for i år at favne bredt blandt frivillige med interesse i faglige aktiviteter.

Som de sidste par år har det igen været et mål at nå ud i alle afkroge af Danmark. Selvom koncentrationen af fritidsjobbere er i byerne, har vi igen prioriteret også at køre Jobpatrulje og være synlige i de tyndt befolkede områder.

1.2. Nye indsatsområder – Jobpatruljen på Skolebesøg

I en erkendelse af, at Jobpatruljen ikke kan nå at tale med samtlige fritidsjobbere i løbet af en sommerferie, har vi startet et nyt initiativ. Det vil fra efteråret være muligt at booke en Jobpatrulje-underviser. Målgruppen er 8-10 klasses elever i folkeskoler og på efterskoler. Det udelukker dog ikke andre interesserede i også at henvende sig. Man kan læse mere om initiativet og om hvordan man booker os på www.jobpatruljen.dk.

2. Resultater fra Jobpatruljen

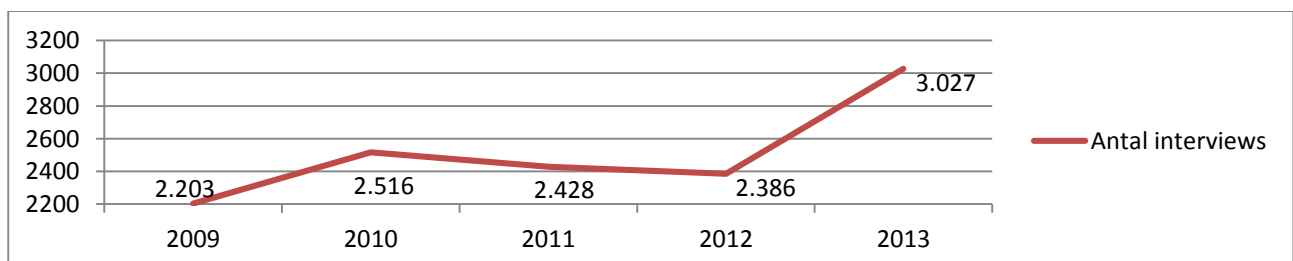
Samlet set har Jobpatruljen talt med 3.027 unge fritidsjobbere i alderen 13-18 år, hvilket er langt over målsætningen på 2.500. Vi har besøgt 11.394 virksomheder i løbet af sommeren. Det svarer til, at vi har mødt en fritidsjobber på 26 % af vores besøg. Det er en mindre forbedring i forhold til tidligere år. Tabel 1 nedenfor viser en oversigt over antallet af interviews og virksomhedsbesøg i de enkelte afdelinger.

Den nedenstående statistik er lavet på baggrund af de samtaler vi har haft med de unge på deres arbejdsplads. I samtalen med de unge udfyldes et standardiseret spørgeskema. Hver samtale tager mellem 5-15 min afhængig af travlhed og udfaldet af svarene.

Område	Interviews	Besøg i alt
Fyn inkl. Fredericia	283	832
Hovedstaden inkl. Nordsjælland og Bornholm	670	2.500
Midt og Vestjylland	253	1.437
Nordjylland	463	1.262
Sjælland inkl. Lolland og Falster	366	1.100
Sydjylland	403	1.500
Østjylland	589	3.000
I alt	3.027	11.394

Tabel 1: Geografisk oversigt over gennemførte interviews og virksomhedsbesøg

Nedenfor ses udviklingen i antallet af besøg og interviews fra 2009 til 2013 i figur 1. Figuren illustrerer, at antallet af interviews har ligget stabilt indtil i år, hvor der har været en klar forbedring af tidligere resultater.

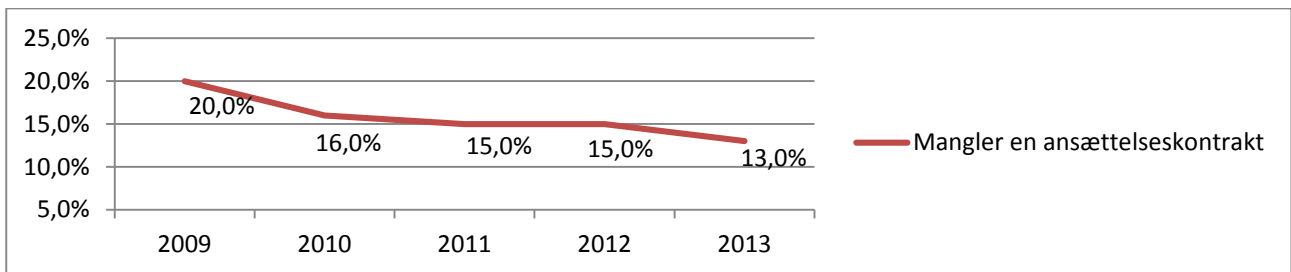
Figur 1: Udviklingen i Jobpatruljens besøg og interviews

Baseret på indberetninger fra sommerens besøg kan vi tegne et billede af unge fritidsjobberes arbejdsmarkedsforhold. Resultaterne er opgjort i nedenstående figurer. Resultaterne er gjort op under overskrifterne: Arbejdstid, Løn, Arbejds miljø, Sygdom, Alkohol og Arbejdsskader. Figur 2-14 er baseret på det samlede antal besvarelser. Figur 16-27 giver et indblik i, hvordan de unge har det indenfor de forskellige brancher.

Jobpatruljen er langt overvejende blevet mødt med positive reaktioner hos de fritidsjobbere og arbejdsgivere, der er blevet besøgt. Det er fortsat kun i omkring 1 % af besøgene, at Jobpatruljen oplever at blive afvist.

Den gennemsnitlige fritidsjobber er 16,2 år. Et tal der har ligget stabilt over de sidste mange år.

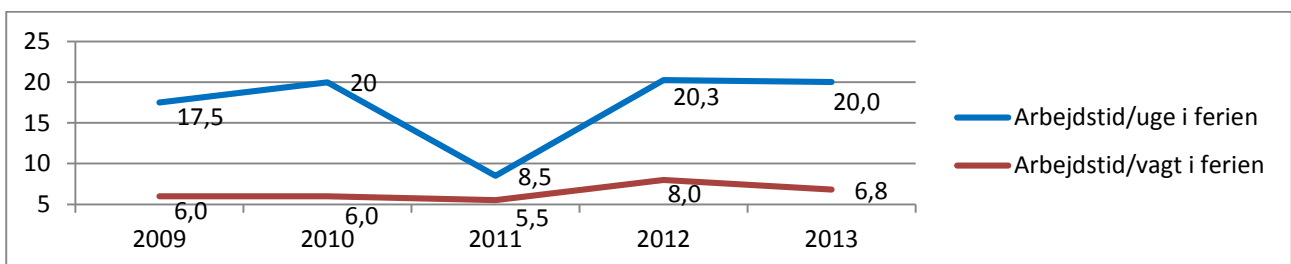
13 % har ikke en ansættelseskontrakt. Dermed fortsætter en tidligere nedadgående kurve. Loven tilskriver, at fritidsjobbere med en ugentlig arbejdstid på mere end 8 timer, som har været ansat i over en måned, har krav på en ansættelseskontrakt.

Figur 6: Udviklingen i hvor mange unge der har en ansættelseskontrakt

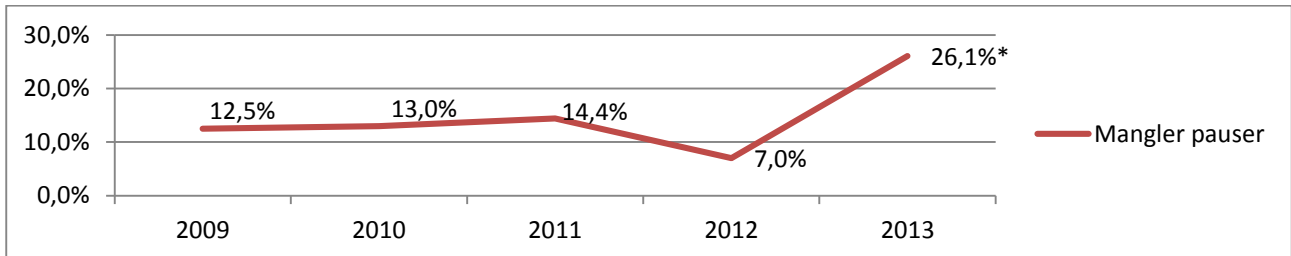
2.1. Arbejdstid

De adspurgte unge arbejder 6,8 timer pr. vagt og 20,0 timer om ugen i gennemsnit i sommerferieperioden. Det er ikke unormalt at møde unge som overskrider grænsen på 8 timer for en vagt. Jobpatruljen mødte en ung fyr som arbejdede op til 20 timer pr. vagt, hvilket han også gav udtryk for, var lidt for hårdt. I alt arbejder 20,3 % af de unge mere end lovgivningen tillader.

Figur 4: Udviklingen i unges arbejdstider

Der har været nogle klare udsving i kurven over de sidste par år. Det skyldes, at spørgsmålet om, hvorvidt de unge får pauser nok er blevet tilpasset. Vi mener, at det nuværende spørgsmål giver det mest retvisende resultat. Det er dog noget overraskende, at hele 26,1 % ikke får deres 30 minutters pause når de har været på arbejde i mere end 4 timer.

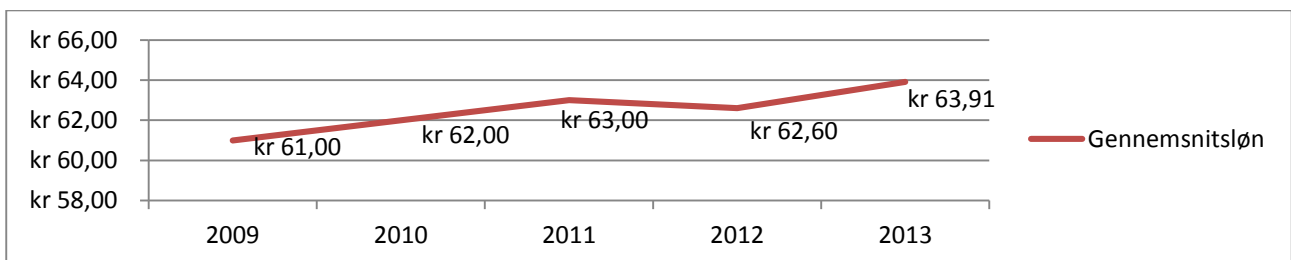

Figur 5: Udviklingen i unges adgang til pauser

* Spørgsmålet stilles anderledes i år. Der bliver nu spurgt om de unges faktiske mængde af pauser, og ikke om de føler at have nok pause.

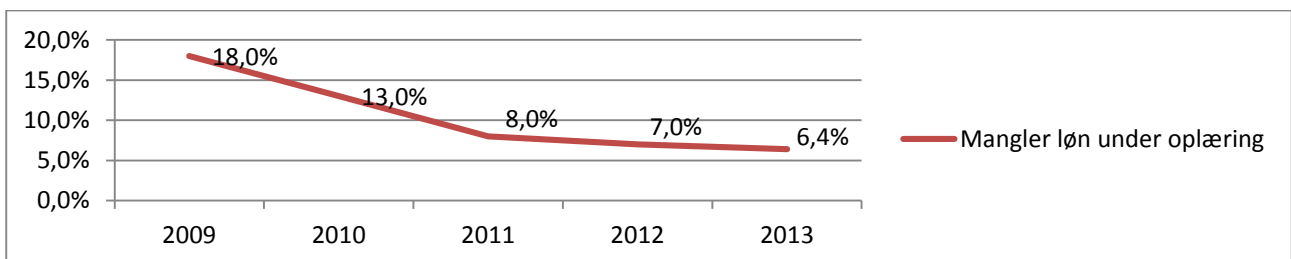
2.2. Løn

Den gennemsnitlige interviewede fritidsjobber får 63,91 kr. i timen for sit fritidsjob. Efter sidste års fald i lønnen, er udviklingen igen på vej opad.

Figur 2: Udviklingen i unges timeløn

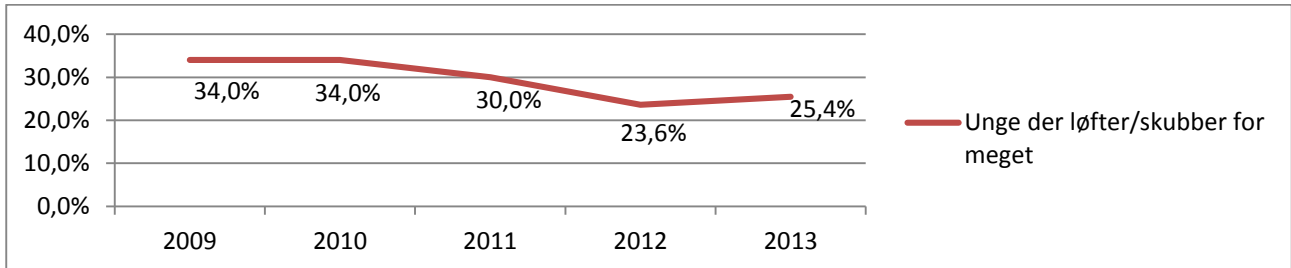
De fleste unge er eller har været ansat på prøve eller under oplæring. Af disse angiver 6,4 %, at de ikke får eller har fået løn i denne periode. Dermed fortsætter en positiv udvikling.

Figur 3: Udviklingen i antallet af unge der bliver snydt for løn under oplæring

2.3. Arbejdsmiljø

Der er ikke længere en positiv udvikling i antallet af unge, der løfter eller skubber for meget, og tallet i sig selv er foruroligende. 25,4 % har svaret, at de løfter over de tilladte 12 kg. eller skubber over 250 kg. (eller håndterer mere end 10 indkøbsvogne ad gangen).

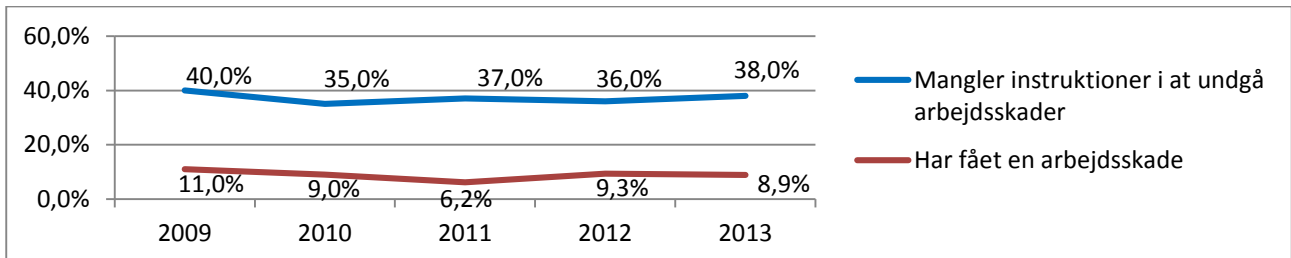

Figur 10: Udviklingen i antallet af unge der løfter eller skubber for meget

2.4. Arbejdsskader

38 % af de unge er aldrig blevet instrueret i, hvordan man undgår arbejdsskader, selvom det er arbejdsgiverens pligt at oplyse herom.

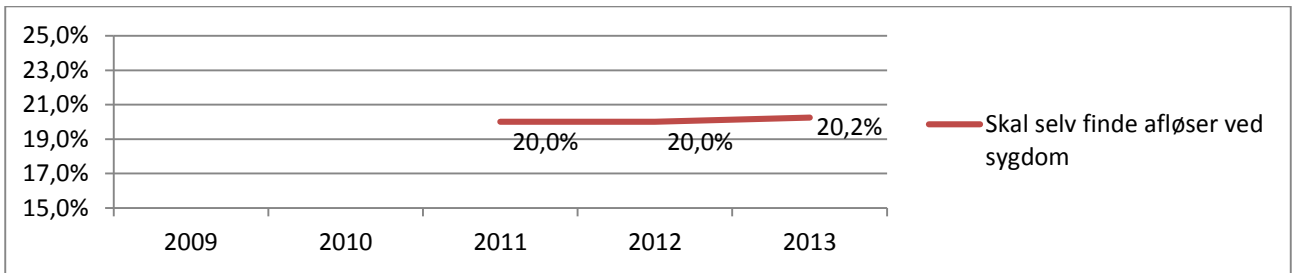
Samtidig er en nedadgående kurve for arbejdsskader desværre blevet brudt i år, hvor 8,9 % af de unge har oplevet at få en arbejdsskade.

Figur 9: Udviklingen i antallet af unges arbejdsskader

2.5. Sygdom

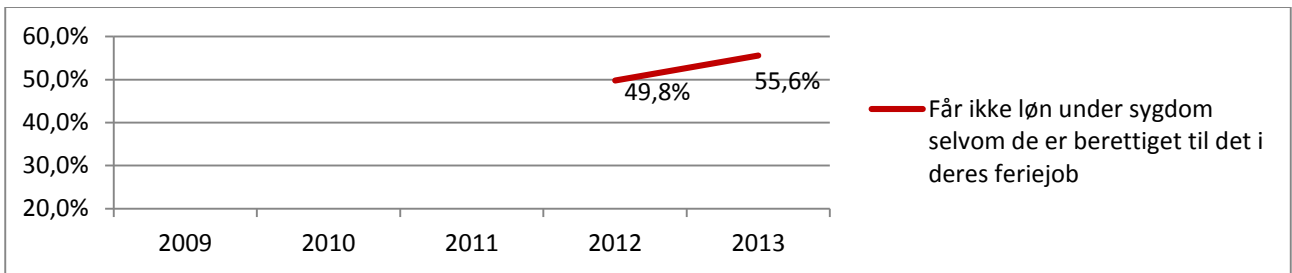
Det er arbejdsgiverens ansvar at finde en afløser, hvis man er syg. 20,2 % ringer dog selv efter en afløser eller prøver at bytte vagt, mens de er sengeliggende. Det er en ubehagelig byrde, som har givet historier om unge, der møder syge på arbejde fordi de ikke kan få byttet deres vagt. Derudover frasiger man sig teknisk set også muligheden for at få løn under sygdom, da man selv har byttet vagten.

Figur 7: Udviklingen i unges forhold ved sygdom

Det er langt fra alle unge der har ret til løn under sygdom. Det kræver, at man lever op til nogle bestemmelser beskrevet i Funktionærloven – eller det står skrevet i ansættelseskontrakten. Den vigtigste bestemmelse der skal overholdes, er at man skal arbejde mere end 74 timer over 8 uger.

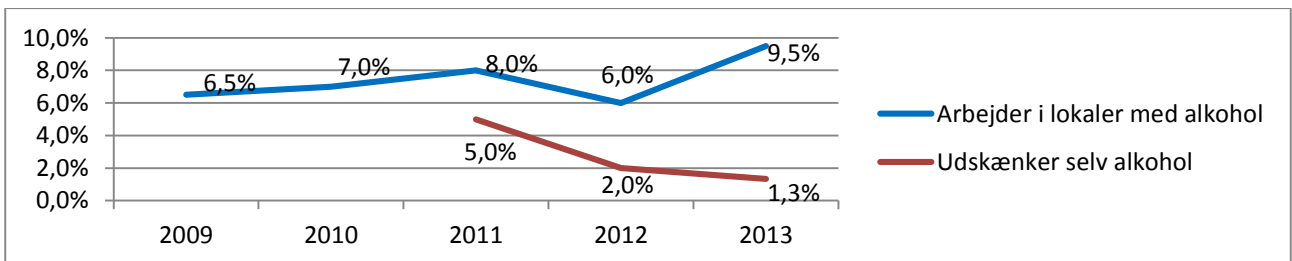
Hele 55,6 % af de adspurgte bliver snydt for muligheden for løn under sygdom, selvom de er berettiget til det. De svarer, at de ikke får løn under sygdom, selvom de arbejder tilstrækkeligt i deres sommerferie til at være dækket af ovenstående bestemmelse – og dermed også er berettiget til at modtage løn under sygdom.

Figur 8: Udviklingen i unges indkomstsikkerhed ved sygdom

2.6. Alkohol

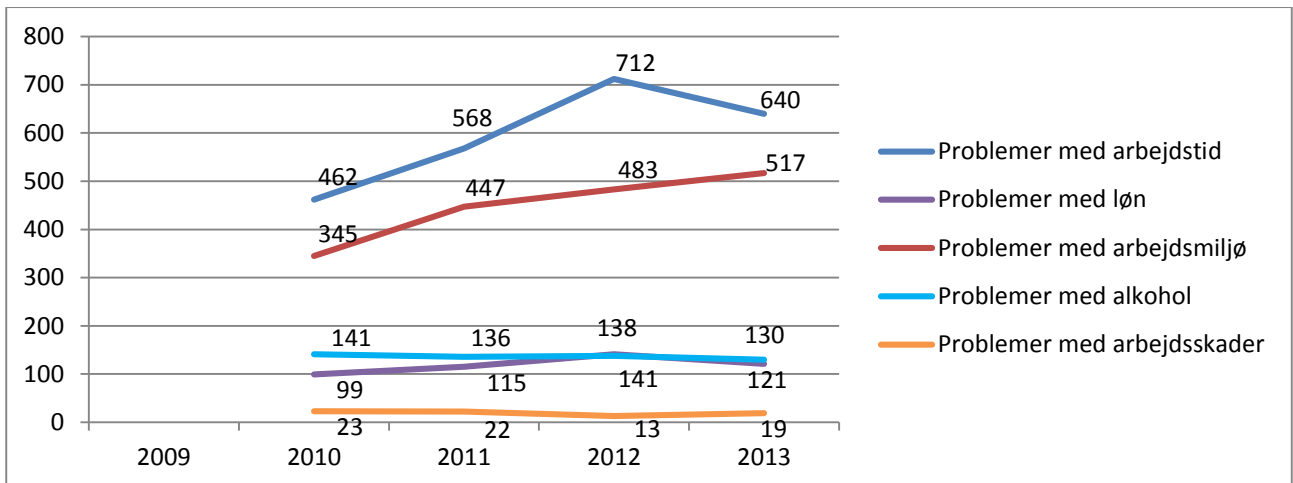
Det er ulovligt for unge under 18 år at udskænke alkohol, og at arbejde i lokaler, hvor der udskænkes alkohol. 9,5 % af alle fritidsjobbere uanset branche arbejder i lokaler, hvor der udskænkes alkohol. Tallet er relativt lavt, da målingen er lavet på baggrund af alle interview – også fra arbejdspladser der ikke sælger alkohol.

Figur 11: Udviklingen i antallet af unge der arbejder med eller omkring alkohol

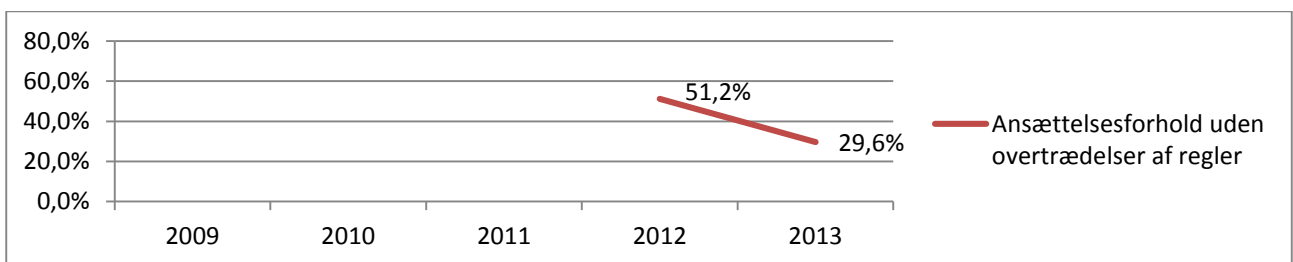
2.7. Problemer og opfølgning

Figur 12 viser, hvor mange overtrædelser der er indenfor de forskellige aspekter af et ansættelsesforhold. Bemærk at et ansættelsesforhold kan have flere problemer, hvorfor det samlede antal i oversigten overstiger antallet af besøg med problemer. Opgørelserne startede først i 2010 og har været opgjort på forskellige måder, hvorfor der er store udsving i kurven for arbejdstid.

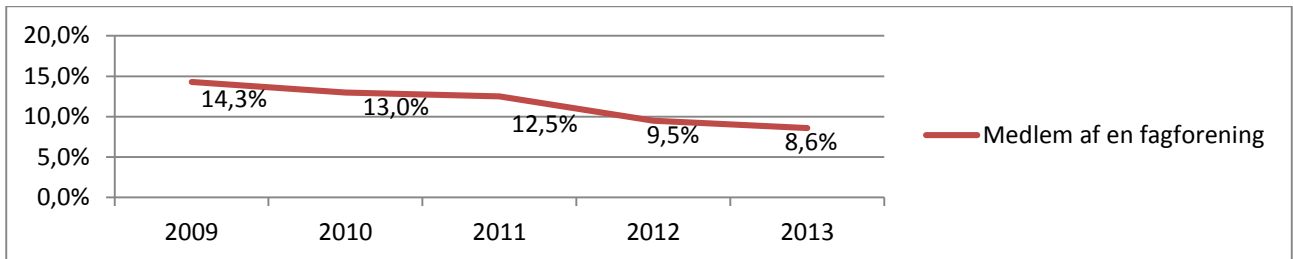
Figur 12: Udviklingen i, hvor mange overtrædelser der har været på Jobpatruljens besøg fordelt på emne

Ved hele 70,4 % af besøgene, hvor vi talte med en fritidsjobber blev det vurderet, at der er et eller flere problemer i ansættelsesforholdet. Med andre ord er der kun 29,6 % af de unge, der har en ansættelse, hvor ingen regler bliver brudt. De enkelte arbejdsgivere har selvfølgelig det direkte ansvar for, at de unge overholder reglerne, mens de er på arbejde. Men også forældrene udfylder en rolle som væрге for de unge. Juridisk set er det aldrig den unges eget ansvar, at reglerne bliver overholdt.

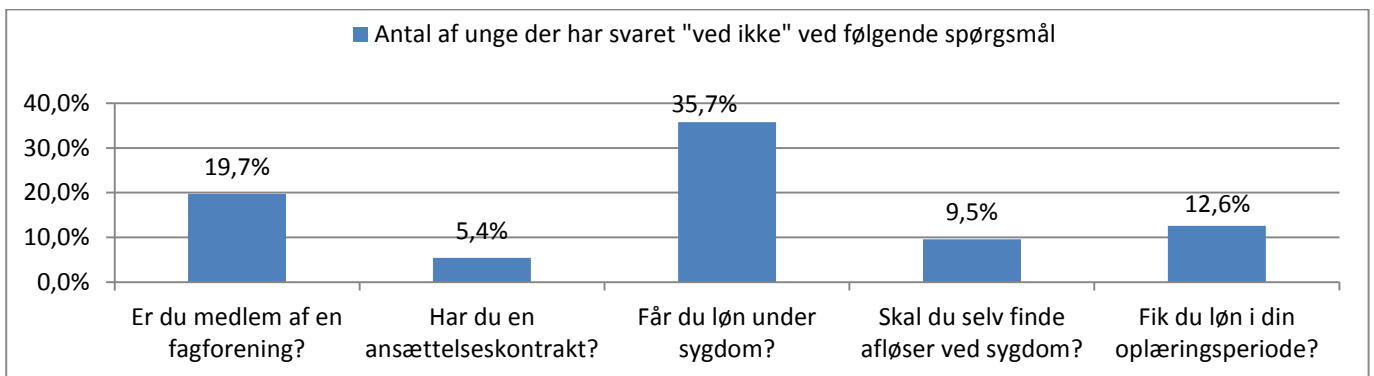
Figur 13: Udviklingen i antallet af ansættelsesforhold, hvor lovgivningen bliver overholdt

Kun 8,6 % af de interviewede angiver at være medlem af en fagforening. Dermed fortsætter de sidste par års nedadgående kurve.

Figur 14: Medlemsudviklingen blandt unge i en fagforening

Der er tidligere blevet draget paralleller mellem det, at de unge i højere grad fravælger fagforeningen og deres uvidenhed om det arbejdsmarked, de er på vej ud på. I figur 15 kan man se en oversigt over, hvor mange gange de unge har svaret "ved ikke" ved udvalgte spørgsmål.

Figur 15: En måling på, hvor ofte de unge svarer "ved ikke" ved 5 af de spørgsmål der indgår i et interview

Det er derudover de færreste der kan svare på, hvad de er berettiget til i feriepenge og feriefridage, hvor meget de må løfte og hvad de må arbejde med af maskiner.

3. Branchesammenligninger

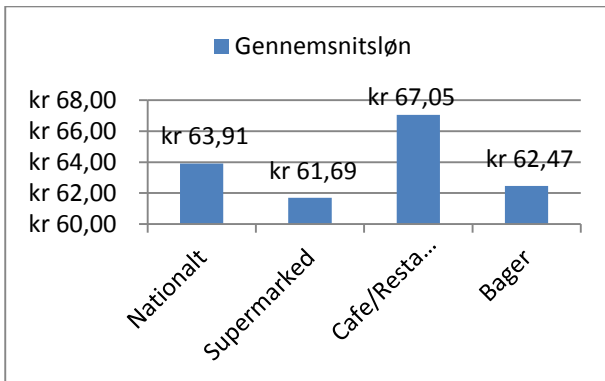
Som noget nyt måler Jobpatruljen på forskellige brancher. De fleste fritidsjobbere arbejder indenfor nogle specifikke brancher. Vi har i år valgt at måle på brancherne:

- Supermarkeder og brugser
- Caf er og restauranter
- Bagerier

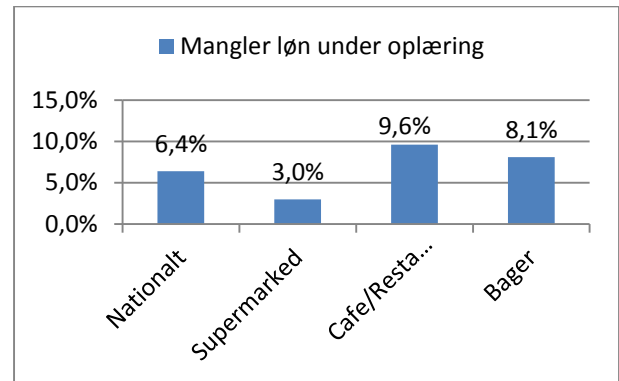
Vi kunne ogs a have valgt at m ale p  butikker, kiosker, forlystelsesparker eller andre brancher. Det er dog blevet vurderet at m engden af datamateriale eller diversiteten indenfor branchen har v eret for stor til at give et retvisende billede.

Figurene fra den nationale undersøgelse i kapitel 2 går igen i dette kapitel. Det nationale resultat vil fremgå til sammenligning.

Det kan bedst betale sig at arbejde på en café eller restaurant, det har den højeste gennemsnitsløn. Desværre er der også her oftest problemer med at få fuld løn i oplæringsperioden.

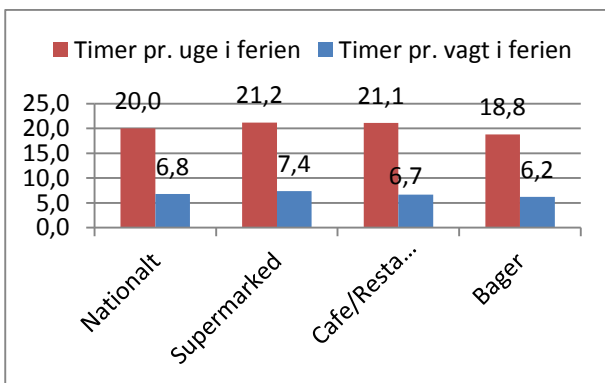

Figur 16: Brancheopdeling på unges timeløn

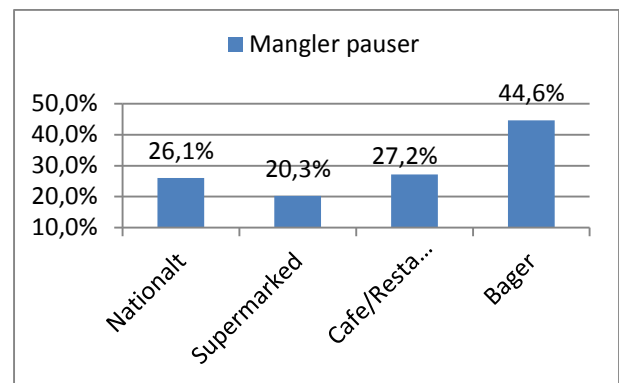

Figur 17: Brancheopdeling på antallet af unge der bliver snydt for løn under oplæring

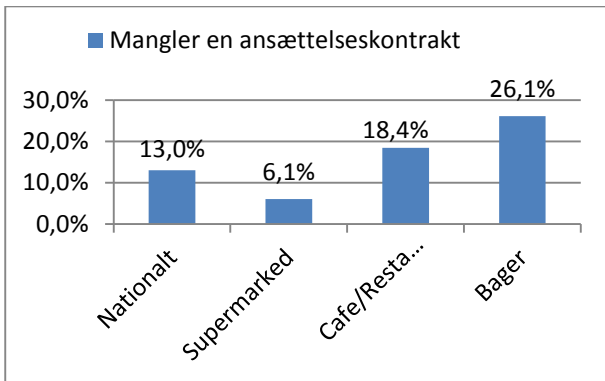
Arbejdstiden er stort set ens uanset branche. Der er større forskel på hvem der får sine pauser. De ansatte unge hos bagerne har kæmpe problemer med at få tilstrækkeligt med pauser. Det kan hænge sammen med, at de unge ekspedienter ofte står alene bag disken i bageren, og derfor ikke har mulighed for at holde den pause, de har ret til.

Figur 18: Brancheopdeling på unges arbejdstider

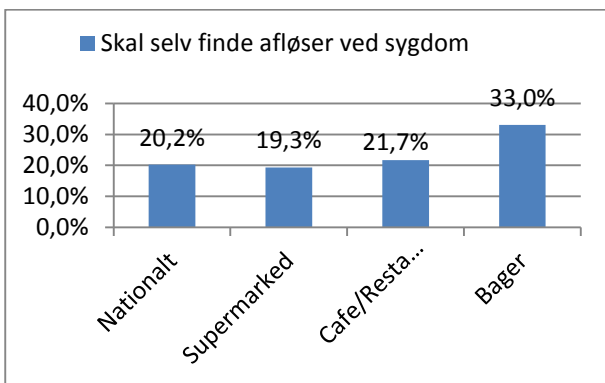
Figur 19: Brancheopdeling på unges adgang til pauser

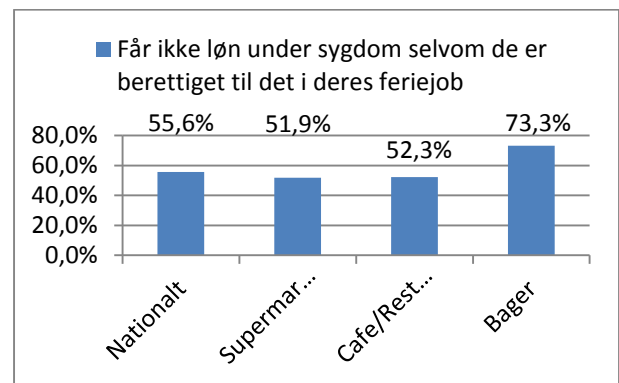
Figur 20: Brancheopdeling på hvor mange unge der har en ansættelseskontrakt

Figur 20 viser, at der ikke er lige stor opmærksomhed på, hvor vigtigt det er at have en ansættelseskontrakt. De ofte overenskomstdækkede supermarkeder har standardkontrakter som langt de fleste udfylder. Derfor har kun 6,1% problemer her. Det står værre til hos de mindre virksomheder i de andre brancher. De er knap så gode – eller direkte dårlige – til at få kontrakt med deres ansatte. Ved flere besøg har aktivister henvist arbejdsgivere til den standardkontrakt, der ligger på Jobpatruljens hjemmeside.

Når det gælder sygdom er de unge dårligt stillet. Ca. hver femte skal selv finde en afløser – og for bageransatte er det hver tredje – og over halvdelen får ikke løn under sygdom, selvom de er berettiget til det. Igen er det bageransatte der oftest bliver snydt.

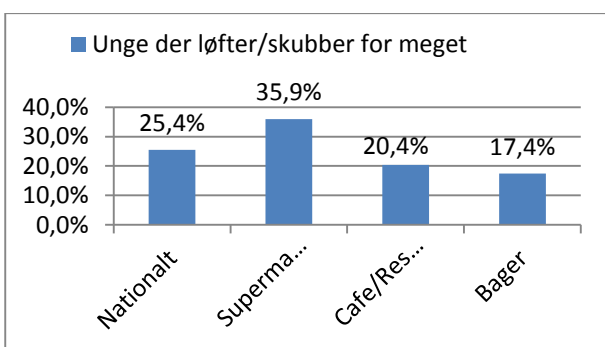

Figur 21: Brancheopdeling på unges forhold ved sygdom

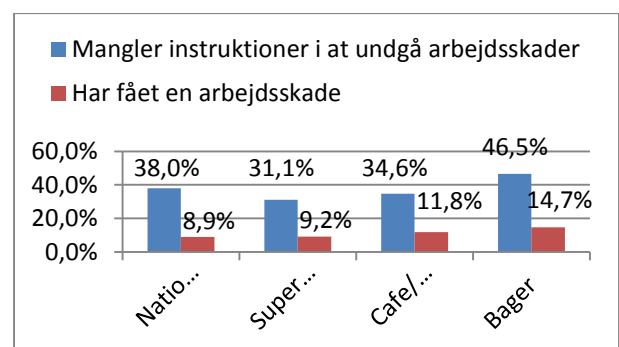

Figur 22: Brancheopdeling på unges indkomstsikkerhed ved sygdom

I supermarkeder har de unge specielt svært ved at overholde reglerne for, hvor meget man må løfte og skubbe. En af de hyppige forklaringer er, at forventningerne til arbejdshastighed gør, at man ofte vælger at løfte to kasser i stedet for en. Dette gælder også selvom de unge kender reglerne.

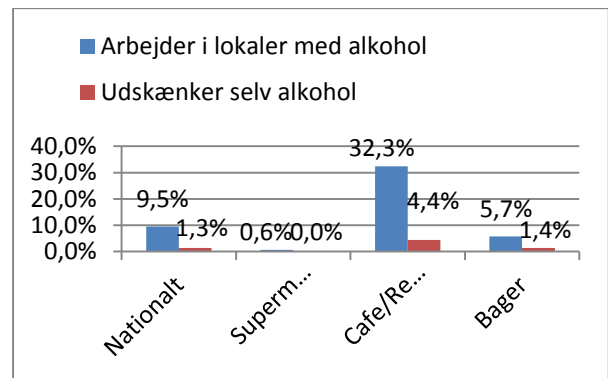

Figur 23: Brancheopdeling på antallet af unge der løfter eller skubber for meget

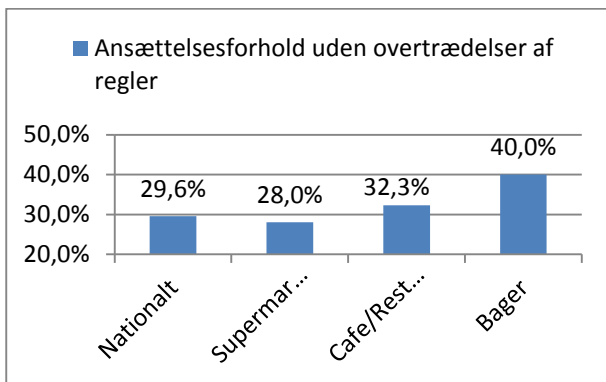
Figur 24: Brancheopdeling på antallet af unges arbejdsskader

Der har altid været en bevidsthed om at det nationale resultat inden for dette spørgsmål aldrig har været helt retvisende. Det er de færreste arbejdspladser der servere alkohol, og derfor har det også været spændende at se resultatet for, hvor mange af de unge på caféer og restauranter, der arbejder i lokaler, hvor der serveres alkohol. Resultat er, at overraskende mange unge, nemlig hver tredje, arbejder ulovligt med alkohol. Figur 25 viser også at nogle unge desværre også selv udskænker alkohol.

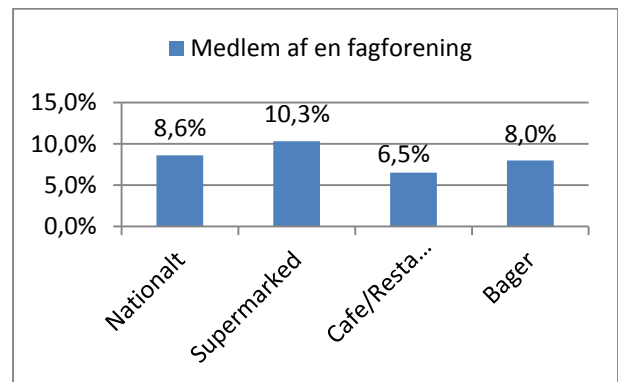

Figur 25: Brancheopdeling på antallet af unge der arbejder med eller omkring alkohol

Jobpatruljen mødte flest unge med et arbejde uden problemer hos bagerne. Til trods for, at de ofte mangler kontrakter og har trænge kår, når de melder sig syge, så har 40 % intet at anmærke i deres ansættelse. Det er bedre end nogen af de andre brancher. Det skyldes blandt andet at færre løfter for meget og arbejder for længe, hvilket er nogen af de store syndere. Dog er tallene generelt forfærdeligt lave.

Figur 26: Brancheopdeling på antallet af ansættelsesforhold, hvor lovgivningen ikke bliver overholdt

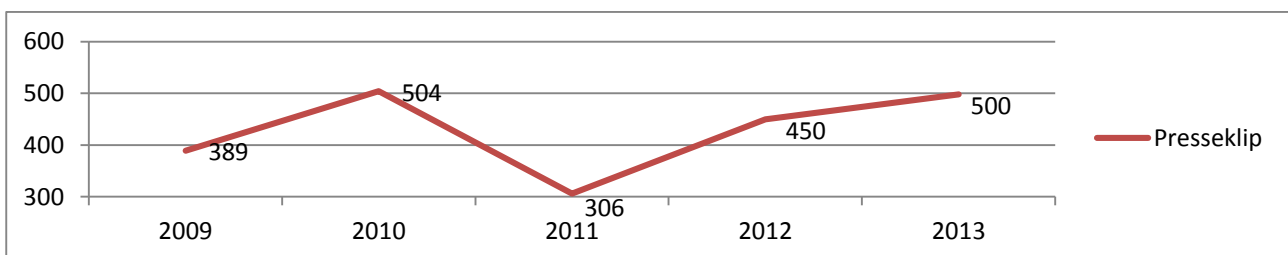

Figur 27: Brancheopdelte medlemsudvikling blandt unge i en fagforening

4. Presseomtale

Jobpatruljen bliver hvert år dækket af både landsdækkende og lokale medier. Afdelinger og koordinators står for den lokale indsats, og central koordinators og forbundene står for den nationale dækning.

På nuværende tidspunkt, pr. 20. august 2013, er årets Jobpatrulje blevet omtalt 500 gange.

Figur 28: Udviklingen i presseklip der omtaler Jobpatruljen